

Cowrie - Scoicile Bani

Cowry sau cowrie (in limba engleza) sunt niste moluste marine (un fel de melc) din specia *Cyprae* (familia *Cypraeidae*) cu cochilia frumos colorata, care traiesc, in general in regiunile tropicale. Cochilia este foarte neteda si stralucitoare (asemenea portelanului) si are o forma ovoida cu o lunga, ingusta si crestata deschizatura. Sunt asemanatoare cu ghiocurile folosite de tiganii nostri la ghicit... viitorul (sic!). Ghiocul face parte si el din aceeasi familie de moluste. Tigancile, sau ca sa nu fim acuzati de discriminare, femeile de etnie roma, care nu au salbe de galbeni la git poarta margele confectionate din cochilii de cowrie, fara a sti ca in multe zone ale globului aceste cochilii au jucat rolul de bani.

La multe triburi cochiliile de cowrie simbolizeaza feminitatea, fertilitatea, si se considera ca au puteri magice, protectoare pentru cel care le poarta, fiind utilizate in diverse practici ritualice.

Cowrie in mediul natural

Cochiliile utilizate ca monede provin, in general de la specia *Cypridae* moneta. Acestea se gasesc in special in Oceanul Indian dar si in Oceanul Pacific. Marimea cochiliilor variaza intre 5mm si 15 cm.

Aceste cochilii au fost utilizate ca instrumente de schimb, proto-bani, o perioada foarte indelungata (circa 4000 de ani) incepind din cele mai vechi timpuri. Erau rezistente la uzura, se puteau spala usor si erau realtiv greu de falsificat. Aceste

atuuri au facut ca ele sa fie utilizate ca "bani" pe o arie geografica foarte vasta cuprinzind zone din Africa, Asia, Australia, Oceania. Erau colectate din zona insulelor Maldive, Sri Lanka, de-a lungul coastei Malabar, din Borneo, din alte insule din estul Indiei, si din numeroase zone ale Africii.

Diferite specii de cowrie

Se pare ca primii care au utilizat cowrie ca echivalenti generali si mijlocitori ai schimbului de marfuri au fost chinezii. In China s-au descoperit cochilii de cowrie in mai multe situri arheologice datate ca apartinind Epocii de piatra. Se pare ca aici cowrie erau atat de importante incit in pictogramele care fac referire la bani este cuprins si un simbol pentru cowrie.

Tot in China au aparut si primele falsuri/imitatii ale cowrie facute din os, piatra, coarne de animale, lut, bronz etc., dar si inscriptii pe cochilii care atestau scopul acestora: daruri, recompense etc. In morminte cipriote antice s-au descoperit cowrie din aur, iar in altele etrusce specimene din bronz. In Thailanda s-au gasit imitatii din plumb.

In vestul Africii cowrie au fost utilizate ca intermediar al schimburilor de marfuri pina la mijlocul secolului XIX si in anumite regiuni pina la inceputul secolului XX (in vestul Africii).

In secolul XVIII cowrie au jucat un rol important in comertul cu sclavi negri din Africa.

Opinie

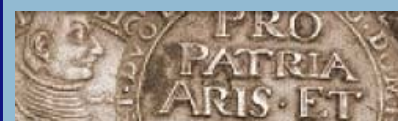
Romania este una din putinele tari care nu are nici o revista pentru colectionari, nici macar site-uri prea bune. O asemenea revista nu exista si pentru ca multi au asteptat ca altii sa o faca. Noi ne-am saturat sa asteptam, asa ca am facut-o chiar noi. Vom incerca sa avem materiale din cat mai multe domenii. De aceea va rugam pe voi, cititorii acestei reviste, sa ne trimiteti orice articol despre monede, bancnote, decoratii, medalii, actiuni, jetoane, insigne, uniforme sau orice alt domeniu.

Colectionarul Roman

Revista editata de Dragos Baldescu si Aldor Balazs

Numerele mai vechi ale revistei pot fi gasite la:

WorldWar2.ro

Cowrie-bani erau aduse din Maldive in zona Mediteraniana de comerciantii arabi care le transportau apoi peste Sahara. In acelasi timp comerciantii englezi, portughezi, olandezi si francezi transportau scoicile-bani pe coasta de vest a Africii. Aici cumparau sclavi dind la schimb cowrie. Sclavii erau dusi in Lumea Noua. Astfel, s-au carat mii de tone de cowrie. De exemplu, in 1849 prin portul Liverpool s-au importat 240 tone de cowrie. Datorita inflatiei valoarea acestor " bani " a inceput sa scada, ducind in curind la disparitia lor de pe piata datorita devalorizarii accentuate si aparitiei monedelor marunte. Cowrie au reaparut pentru scurt timp in perioada crizei economice din 1930.

Valoarea cochiliilor era foarte variata de la o regiune la alta, de la un trib la altul, de la o perioada la alta. In Uganda cowrie au fost introduse de negutorii arabi pe la sfirsitul secolului XVIII si au devenit principala masura a unei marfi in secolul urmator. Astfel, la inceputul secolului XIX cu 2 cowrie puteai cumpara o femeie, pretul crescind catre 1860 la 1000 cowrie. Amuzant, dar in aceeasi perioada o capra era evaluata la 500 cowrie, deci o jumătate de femeie. La mijlocul secolului XIX in Muniyoma, o regiune intre Chad si Nigeria, veniturile regale erau estimate la circa 30 milioane de cowrie, iar fiecare barbat trebuia sa plateasca anual o taxa regelui de 1000 de cochilii, alte 1000 de cowrie pentru fiecare bou detinut si 2000 pentru fiecare sclav din posesie.

In tarile africane de pe coasta vestica cochiliile erau adunate in siraguri de 40-100 de bucati, iar 20-50 de astfel de siraguri de cowrie faceau un dolar.

In secolul XVI in Niger unci de aur era evaluata la 8-16

mii de cowrie. Intre 1850-1860 s-a ajuns la 25-38 mii de cochilii la o unci de aur. Un bou il puteai lua in 1850 cu 9000 de cowrie iar in 1892 cu 60 mii. In Bengal circa 3840 de cowrie faceau o rupie. La mijlocul secolului XIX cu 100.000 de cowrie se putea cumpara o nevasta tinara. In Togo in 1896, 4000 de cowrie echivalau cu o marca germana, in Tanzania (in 1880), 4-5000 de cowrie faceau un thaler Maria Theresa, iar in 1890 in Congo cu 30-60.000 de cochilii puteai cumpara un sclav. In 1924 in Noua Guinee 5 cowrie valora un purcelus.

Insulele Maldive au fost considerate mult timp centrul mondial al comertului cu cowrie. Incepind cu secolul XIX raspindirea utilizarii de monede metalice au facut ca astazi din Maldive sa se mai exporte doar citeva maini de cochilii de cowrie. Pentru a comemora importanta acestei moluste fiecare bancnota din Maldive are pe ea imaginea unei perechi de cochilii cowrie.

Numele monedei nationale a Ghanei, cedi, isi are originea in denumirea data cochiliilor de cowrie in limba populatiei bastinase akan care le-a utilizat ca proto-bani. Si kina, moneda utilizata in Papua Noua Guinee aminteste de scoicile-bani folosite odinioara. Moneda actuala de 1 cedi are pe una din fete imaginea unei cowrie.

Bibliografie:

1. Larry Allen-Encyclopedia of money
2. Alice Quiggin- A survey of primitive money
3. Jan Hogendorn, Marion Johnson-The Shell Money of the Slave Trade, in African Studies (No. 49), 2003
4. Bonaparte, Yosef, "The Cowrie-Money in West Africa Colonies: the Twentieth Century Puzzle" (The University of Texas at Austin, 2003).
5. Emmanuel Yiridoe-Economic and sociocultural aspects of cowrie currency of the Dagaaba of Northwestern Ghana aspects, Nordic journal of african studies 4(2):17-32 (1995).

Autor: ing. Dorel Balaita

Pajura Pilotilor Militari Romani de dupa 1990

Dupa Revolutia din decembrie 1989, apare necesitatea inlocuirii simbolurilor comuniste, pastrand totodata caracteristicile traditionale ale insemnului.

Totusi luna iulie a anului 1990, ii gaseste nepregatiti pe cei ce asigurau echipamentul armatei in general si poate si din considerente economice (lichidarea stocurilor) promotia 1990 a Scolii Militare de Ofiteri de Aviatie, imbraca aceleasi haine si aceleasi insemne la festivitata inaintarii in grad.

Promotia 1991 insa, este echipata pentru prima data cu noua uniforma dar din necesitatea aparitiei unei noi insigne de pilot militar, pe vechea pajura construita pe aceiasi matrita se aplica un cerc cu tricolorul pe verticala pentru a inlocui stema R.S.R.

Aceasta pajura a aparut doar in forma fara clasa si a fost purtata numai de promotia 1991.

Urmatorul an, 1992 este anul aparitiei noului insemn oficial pentru toata Aviatia Militara. Forma pajurei este la fel, din acelasi material, doar forma ciocului este mai putin curbata. Pe pieptul acesteia este aplicat insemnul romanesc de pe avioanele militare - cocarda - trei cercuri tricolore concentrice. Albastrul la interior.

Si aceasta devine in scurt timp doar o insigne de tranzitie. Astfel in 1996, insigna se realizeaza cu o alta matrita. Aripile sunt putin mai late, iar varful lor mai putin ascutit. Pe pieptul vulturului se aplica din nou scutul stemei Romaniei.

Aplicarea este semiingropata in locul special creat in noua matrita. Pe spate acestea sunt la inceput inseriate, iar prinderea se face cu doi pini.

Revers insigne aripi varf drept 46,3mm/ 55,4mm/20,96g(cu serie); cu pini dar fara serie

Materialul este identic cu precedentele. In paralel apar si insigne fabricate cu vechea matrita cu aripi mai ascutite pe care stema este aplicata. Prinderea se realizeaza cu agrafa si castanieta.

Probe de insigne

Poate ca termenul nu este cel mai potrivit, dar el vine sa descrie unele insigne carora li s-au aplicat stema din alama, fiind de culoare galbena, diferita de restul insignei de culoare alba, sau cu stema completa cu vultur (nu numai scutul stemei), tot de culoare galbena. Aceste insigne nu au fost purtate oficial niciodata.

In decembrie 2001, s-au comandat la Monetaria Nationala cinci insigne din argint masiv. Acestea s-au realizat cu matrita noua cu aripile mai putin ascutite si stema semiingropata.

Prinderea se realizeaza cu agrafa si castanieta.

Revers insigna argint-46,3mm/55,4mm/34,5g

Toate au fost comandate la Timisoara, sunt pansonate însemnul calitatii argintului 800/1000, numerotate de la 01 la 05 (01:clasa 3-a, celelalte clasa 1-a) au certificat de autenticitate si apartin: 01- lt.cdor.Iliese Marcel, 02- cdor.Spinean Vasile, 03- lt.cdor.Izvoranu Stelian, 04- cdor.Nitulescu Octavian, 05-cdor. Avram Ioan.

Un alt set de 40 de insigne din argint este comandat în 2004, de catre Statul Major al Fortelor Aeriene si înmânate ca semn de recunostinta unor piloti din aceasta structura.

Din rationamente practice, începând cu anul 2005, apar din nou si insemnele de pilot textile sub doua forme:

- una în scut, special destinata purtarii pe jacheta de piele. Este realizata la Timisoara;

- una decupata dupa forma vulturului, realizata la Bucuresti.

Acestea vin sa completeze tipurile de mai sus si nu sa le înlocuiasca.

Parasutisti militari

Scoala de parasutisti militari se înfiinteaza în anul 1937 în cadrul Flotei 1 Aerostatie din fortul Patelimon (Istoria Aviatiei Militare, editura Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti, 1984, p.170). Acestia devin în 1941 o structura independenta, nivel batalion, pâna în februarie 1945 când printr-un ordin superior, se desfiinteaza.

Reînfiintarea are loc la 1 noiembrie 1950 si este subordonat CFAM.

Pentru perioada 1941-1945, exista un singur tip de insigna de parasutist.

În perioada 1950-1953 au existat doua tipuri, ambele fara clasificare:

Primul tip este mult mai frecvent, are acelasi design ca si însemnul de arma fiind doar mai mare, având sistem de prindere cu surub si s-a purtat si în paralel cu cel de clasificare ce apare între 1953-1965:

Anul 1965 aduce o stadardizare a însemnelor de aviatie. Atunci apar toate insignele de acest tip cu cifra clasei înscriisa pe scut. Evident ca nu face exceptie nici insigna de parasutist de la aceasta regula.

Urmatoarele tipuri insigne, începând cu cele aparute în 1977 si pâna la cele actuale, sunt prezentate în cadrul catalogului.

Alte categorii

Din celelalte categorii de insigne, din cadrul Aviatiei Militare, se remarca cea de transmisionist de bord din anii '40, precum si insignele speciale din perioada regalista. Unele din acestea sunt însemne regimentale, altele reprezinta avioanele zburate în unitate, etc.

Dupa 1950, apar insignele care reprezinta alte categorii de aviatie, cum ar fi inginerii de aviatie, tehnicii si navigatorii. Acestia nu sunt personal navigant dar au calificare aeronautica.

Dupa 1965, obtin si aceste categorii clasificari si ca urmare si însemne care le atesta aceste calificari.

Catalogarea urmatoare, însotita de fotografiile necesare, sper sa arate mai bine decât am reusit pâna acum, categoriile de insigne ce reprezinta simbolurile Aviatiei Militare Române.

Autor: Marcel Iliese

Istoria Monedei (I)

Numismatica (gr. numisma si lat. nummus) este o disciplina auxiliara a istoriei, care are obiect de studiu moneda, evolutia acestora din punctul de vedere al formei, al gravurii, al baterii, al circulatiei, descifrarea legendelor, materialul din care sunt confectionate, raporturile dintre diferitele categorii de moneda, circulatia monetara.

Moneda, prin natura ei specifica a fost destinata sa fie o valoare circulatorie, iar "cei din Lydia", zice Herodot, "au fost primii care au batut monede de aur si argint". Despre acelasi lucru vorbeste si Xenophanes din Colophon. Studiind scrierile autorilor antici si cele mai timpurii monede batute din electrum, aliajul natural de aur si argint extras din muntii Tmolos si Sipylus, cercetatorii au ajuns la concluzia ca acestea dateaza probabil din timpul lui Gyges (687-652 BC), fondatorul dinastiei Memnadae din Lydia.

Lingouri si inele din metal pretios de greutate fixa au fost folosite cum mult inainte ca Lydienii sa inventeze procesul de stampilare a acestora cu unele semne pentru garantarea valorii lor. Lingouri astfel stampilate au fost folosite ca monede, si atat timp cat greutatea lor era corecta, se pare ca nu a existat o preocupare si pentru cantitatea exacta de aur pur din fiecare

piesa.

Rata de schimb între aurul pur si argint in acele timpuri a fost de 13.3 la 1, iar cea dintre electrum, la care calitatea varia destul de mult, si argint era in jur de 10 la 1. Aceasta proportie a permis bancherilor din acele timpuri sa foloseasca un singur set de greutati pentru electrum si argint si astfel se explica si faptul ca greutatea staterilor din electrum sa coincida cu greutatea staterilor de argint de mai tarziu. Aceste prime monede, staterii de electrum au avut forma de ou.

Conform unei alte teorii, primele monede ar fi fost batute in insula Aegina. Conform legendelor, Pheidon, regele din Argos a fost primul care a batut moneda in aceasta insula in sec. VII BC, dar din pacate data exacta a domniei lui Pheidon nu se cunoaste. Istoricul grec Ephorus (cca. 400-330BC) este unul din cei care il considera pe Pheidon ca fiind primul care a emis moneda. Acelasi lucru pare sa fie mentionat si in Cronica din Parium. Un lucru e cert, staterii din Aegina cu broasca testoasa pe avers sunt primele monede de argint emise.

Inventia grecilor s-a raspandit foarte repede in lumea antica si a usurat considerabil comertul bazat pana atunci doar pe schimbul de marfuri.

Pe monedele grecesti nu a fost trecut si valoarea nominala, greutatea si continutul de metal pretios determina acest lucru. Dintr-o cantitate anume de metal pretios trebuia batut un numar bine stabilit de monede.

Cea mai mare unitate de masura a greutatii in grecia antica a fost talentumul (talanton). Acesta era echivalent cu 60 mina sau 6000 de drachme. O drachma era echivalent cu 6 oboli. Sistemul monetar grecesc, desi aparent unitar, a variat de la regiune la regiune. Cel mai clasic este tipul atic sau corintian, care foloseste obolul ca unitate elementara, toate celelalte unitati fiind referite la el. Un alt sistem destul de raspandit era cel Sicilian, avand ca denumire de baza onkia. Sistemul asa-zis punic, folosit de fenicieni si mai tarziu de cartaginezi, are la baza shekelul, care era apoi impartit in denominatii. Fiecare dintre unitatile monetare grecesti reprezenta de fapt un echivalent in metal pretios (aur sau argint).

In aprox. 600 BC Solon a introdus un nou sistem, scazand greutatea unui talentum de la 37 kg la 26. Din 75 de drachme vechi acum se bateau 100 de drachme, acesta fiind asa-numitul sistem euboian.

Cam tot in aceasta perioada a aparut si falsificarea de moneda. Aceste falsuri de epoca, numite monede suberate, constau dintr-un miez de bronz sau alt metal, placat cu un strat subtire de argint. Aceste monede pareau bune la prima vedere, singurul lucru care le deosebea de cele originale fiind greutatea lor ceva mai mica. Dar fiind vorba de monede mici, era greu de sesizat diferenta care uneori era sub un gram. Grecii falsificau moneda in special cand faceau comert cu alte popoare asa numit barbare, care nu cunosteau tehnica baterii de moneda.

Aceste popoare si-au dat seama destul de repede ca in loc de monede de buna calitate primeau falsuri si au devenit suspiciosi in privinta oricaror monede primeau, astfel ca sa le testeze le faceau o taietura pe margine. Asta este explicatia taieturilor intalnite pe marginea multor monede antice.

Talentumul ca unitate de masura apare in mai multe randuri si in Biblie. Talentumul a fost preluat si de catre romani, cu deosebirea ca un talentum roman era echivalent cu 100 de libre, adica 32.7 kg. Era o valoare foarte mare in antichitate, ca o comparatie, un legionar roman in timpul lui Iulius Caesar castiga 225 denari pe an, deci pentru un talentum trebuia sa petreaca 26 de ani in serviciu. Iar prada capturata de Alexandru Macedon de la persi, dupa ce i-a invins in batalia de la Gaugamela, a fost de 4000 de talentumi.

De-a lungul celor 6 secole foarte multe, peste 600 orase grecesti au emis moneda. Din punct de vedere stylistic cele 6 secole se pot imparti in trei perioade. Prima este cea arhaica care a durat de la inceputuri pana la razboaiele cu persii, in aprox. 480 BC. Monedele batute in aceasta perioada au un aspect mai primitiv comparativ cu cele de mai tarziu. Nu erau altceva deca un mic bulgare de metal stampilate cu un motiv geometric sau un simbol pentru a indica orasul emitent.

Cum tehnica baterii de moneda a mai evoluat, monedele au inceput sa aibe o forma mai apropiata de ce numim astazi moneda, si a fost adoptat un standard conform careia zeitatea

protectoare a orasului emitent sa fie reprezentat pe monedele emise de orasul respectiv. Reprezentariile unor animale cum ar fi bufnita ca simbolul Atenei, testoasa in Aegina, etc. au fost deasemenea destul de raspandite pe monede.

In aprox. 510 BC Atena a inceput sa emita o moneda de argint de 4 tetradrachme de foarte buna calitate. Cum Atena si Aegina au fost rivale, tetradrachma de Atena a fost batuta in standard diferit, cel Atic, cu drachma la 4.3 grame. De-a lungul timpului datorita intensificarii dominatiei ateniensilor in comert si marii cantitati de argint extrasa din minele de la Laurion, sistemul Atic a devenit cel dominant. Aceste tetradrachme in sistem Atic au avut o larga utilizare si in perioada urmatoare, cea clasica.

Stater de Aegina 350-338BC

Perioada clasica a durat cam un secol si jumătate, de la razboaiele cu persii, pana la moartea lui Alexandru Macedon (323 BC), iar monedele grecesti acum ating nivelul tehnic si estetic cel mai ridicat. Majoritatea oraselor mari produc deja monede de aur si argint de buna calitate pe care apare portretul zeului sau zeitei protectoare, sau al unui erou legendar pe avers si un simbol al orasului pe revers. De exemplu o serie de monede deosebite au fost emise de orasele bogate din Sicilia, decadrachma din Syracuse fiind considerata de majoritatea colectionarilor de monede antice ca poate cea mai frumoasa moneda antica.

Syracusa - decadrachma Dionysios I, cca. 405-367BC

A urmat o perioada de declin numita perioada helenistica, care a durat de la moartea lui Alexandru Macedon (323 BC) pana in sec. I BC. State vorbitoare de limba greaca au aparut pe trei continente, la mii de kilometri de insulele grecesti, chiar si in Egipt, Siria, Iran, in nord-vestul Indiei si in Afghanistanul de astazi. Comerciantii greci raspandeau monedele grecesti pe acest vast teritoriu, iar noile regate au inceput sa emita si ele

moneda. Deoarece noile state erau mai bogate si mai mari decat orasele-stat grecesti din perioada clasica, tendinta a fost spre o productie in masa de moneda, iar estetica a avut de suferit.

Au mai aparut totusi cateva exemple superbe de arta numismatica greceasca, cum ar fi cea mai mare moneda antica de aur - piesa de 20 stateri al lui Eucratides I, si cea mai mare moneda antica de argint, decadrachma dubla al lui Amnytas. O noutate ar fi aparitia pe monede a efigiilor unor persoane in viata, si anume a regilor. Aceasta practica a inceput in Sicilia, dar a fost dezaprobat de multe orase grecesti. Nu acelasi lucru s-a intamplat si in Egiptul Ptolemaic si in regatul Seleucid din Syria, unde au fost emise monede de aur foarte frumoase cu efigiile conducatorilor pe avers si simbolurile de stat pe revers. Numele regilor a fost deasemenea inscriptionat pe monede.

Tetradrachma Philipus II, 359-336BC

Epocii helenistice tarzii ii este caracteristica emiterea unei mari cantitati de moneda de cupru, in special pentru ca romanii dupa ce au cucerit statele grecesti, nu au permis ca acestia sa mai emita moeda din metal pretios. Baterea de moneda de aur si argint a fost rezervata doar imparatului roman.

Tot in aceasta perioada au aparut si monedele celtice care imita monedele grecesti. Mercenari celti erau inrolati in arametele mai multor regi greci ca Alexandru Macedon sau Philip III, si astfel au ajuns in contact cu monedele grecesti, pe care apoi le-au dus inapoi in locurile lor de bastina. Stilul acestor imitatii

este de obicei mult inferior pieselor originale. Majoritatea imitatiilor copiau monedele de tip "Philipus" cu cap de Apollo sau Zeus pe avers si calaretul trac pe revers. Monedele oraselor Apollonia si Dyrrachium au fost deasemenea frecvent copiate.

Au fost aproximativ 125 triburi celtice in Europa si aproape toate au emis monede. Intrucat numele acestor triburi este in mare parte necunoscuta, monedele lor de obicei au fost denumite de obicei dupa locul de decoperire. In sec. I BC pe unele din aceste monede apare si numele sefului de trib, de ex.: BIATEC, NONNOS, DEVIL, BUSU, BUSSUMARUS, etc.

Caracterizata printr-o mare varietate de tipuri monetare, numismatica geto-dacica a fost initial confundata cu cea celtica. Prototipul pentru monetaria geto-dacica l-au constituit tetradrachmele, in special emisiunile macedonene postum ale lui Filip II, cu efigia lui Zeus pe avers si calaret pe revers alaturi de numele dinastului macedonean.

Primele emisiuni pastreaza multe din trasaturile principale ale originalelor macedonene. Cu timpul acestea se depreciaza si ajung in faza finala la reprezentari total schematice, asociat cu scaderea titlului argintului si a greutatii pieselor. Fiind vorba de o mare varietate de tipuri monetare, piesele se deosebesc intre ele in functie de locul si data de emitere.

Pe teritoriul tarii noastre primele monede au fost emise de catre colonia greceasca de la Histria. Este vorba de monedele turnate din bronz, cu roata si cu legenda IST, din care primele au fost datate intre 475BC-450BC, si a caror emitere s-a prelungit pana spre mijlocul sec IV.

Mult mai cunoscute sunt emisiunile de argint histriene, cele avand doua capete, din care unul inversat, pe avers si vultur pe delfin pe revers. Cele mai vechi din aceste emisiuni au fost datate pe la mijlocul sec. V BC si cantaresc aproximativ 8.4 grame. Monedele de argint histriene sunt prezente in tezaure de pe coasta de nord a Marii Negre, Dobrogea, si chiar si in zone mai indepartate cum ar fi Tirolul de Sud, la sud de Balcani si Italia.

Autor: Aldor Balazs

O reprezentare Inedita în Numismatica Antica

Moneda antica este caracterizata printr-o imagistica iesita din comun, cuprinzând elemente azi pierdute, uitate sau perimate. Elemente care însa faceau parte din viata de zi cu zi a cetateanului care utiliza piesele respective. Chiar daca unele piese poarta reprezentari mitice precum gorgone, grifoni, animale acvatice neobisnuite, soarele ca zeu, zeul Pan, dioscureii, serpi mitici, acestea au intr-o oarecare masura legatura cu viata oamenilor în sensul ca oamenii acelor vremuri erau mai convinsi de existenta lor decât noi în ziua de azi. Ei se aflau mai aproape cronologic, daca nu chiar contemporani cu diverse legende ce includeau astfel de animale. Ori zeii lor protectori aveau legatura prin faptele sau viata lor cu astfel de reprezentari. Pe lânga vietati mitice pe monede apareau reprezentate diverse obiecte precum tolba cu

sageti, arc, nicovala, ciocan, ciomag, scaun curul, obiecte sacerdotale (lituus, simpulum), topoare, toate inspirate din viata magistratilor monetari. Desi moneda greaca exceleaza la capitolul frumuseti, nici cea romana republicana nu se lasa mai prejos.

Un element interesant la numismatica antica îl reprezinta lipsa cenzurii, mai precis reprezentarea unor scene brutale, sau obscene, nepunându-se problema influențării negative a conduitei populatiei prin mediatizarea acestor imagini. Binecunoscutele sunt monedele thasiene cu revers de tip satir-nimfa, ori monedele provinciale ale lui Septimius Severus având pe revers pe Priapus cu atributul sau principal, ori denarul lui M. Sergius Silus, in care un calaret tine in mana un cap al unui adversar decapitat.

Nu în ultimul timp sa ne amintim de celebrul denar al ui Brutus cu EID MAR ce comemoreaza asasinatul dictatorului Iulius Caesar, denar ce poarta pe o fata doua pumnale, unelte folosite la asasinat.

Denar Junius Brutus- comemoreaza idele lui martie

M Sergius Silus denar+ pe revers se poate observa calaretul tinand un cap taiat

L Papius Denar 79 i.e.n - revers cu gryfon

Denar T. Carisius 46 i.e.n - revers cu sinx

Denar T. Carisius 46 i.e.n - pe revers nicovala, ciocan, cleste

Între toate reprezentarile aflate pe monedele romane una singura am gasit-o de un interes aparte, care merita o descriere mai detaliata în acest articol. Desi este cunoscut faptul ca prima monetarie romana a fost înfiintata în templul zeiței Iuno Moneta, zeita ce mai apare reprezentata din când în când pe monede, totusi, exponentul economic al acelor vremi, obiectul constitutiv al schimburilor si al platilor , moneda, nu prea apare reprezentata în imagistica monetara. O exceptie o reprezinta urmatorul denar al magistratului Iulius Bursio, din anul 85. i.Hr.:

Denar Iulius Bursio - 85 i.e.n- pe avers apar doua monede republicane

Descrierea sa de catalog este dupa cum urmeaza:

L. Julius Bursio, 85 î.Hr. AR Denar (aprox. 4.00 gm).

Avers: bust laureat, înaripat si drapat al lui Apollo spre dreapta. În spatele capului, un trident si doua monede (asi ianiformi).

Revers: Victoria în quadriga spre dreapta , tinând o cununa. În exerga legenda S L IVLI BVR SIO. Crawford 352/1a; Sydenham 728; Julia 5.

Pe aversul denarului apar semne de control ale magistratilor monetari. Nu se stie exact daca fiecare simbol diferit corespunde unui monetar diferit. O observatie importanta ar fi ca se regasesc simboluri de control comune la diferiti magistrati monetari, cu emisiuni diferite ca datare. Asadar , înclinam spre parerea ca aceste simboluri era o forma de numerotare a emisiunilor, o baza de numeratie grafica, nu lipsita de un anume sens. S-a observat ca la acelasi simbol de control exista mai multe stante diferite. Asta ne poate duce la concluzia ca , odata uzata o stanta, s-a trecut la înlocuirea ei cu o alta noua, purtând acelasi simbol de control, ceea ce însemna ca acea emisiune nu si-a acoperit scopul pe piata si mai exista nevoie de numerar. Astfel, am reusit sa identificam pâna acum (desi nu avem pretentia de a le enumera pe toate, si suntem convinsi ca sunt multe altele), umatoarele semne de control de avers: doi asi republicani, delfin, pasare cu aripi desfacute, stea cu opt raze, coif grecesc, o aripa, carnyx, scut, scorpion, broasca testoasa, cap al lui Apollo, amfora, tolba de sageti, efigie a unei persoane în vârsta (cu aspect galic), topor, sceptru.

La acest tip de denar al lui L. Iulius Bursio, Crawford mentioneaza urmatoarele marci de control pe revers:

- o singura litera deasupra ,acompaniata sau flancata de puncte
- litera si vocala deasupra
- numeral I- XII dedesubt
- numeral XIII - CCVIII deasupra;

Cele doua monede reprezentate pe avers sunt doi asi republicani , nominal ce purta cu predilectie pe avers efigia zeului Ianus, zeu din triada arhaica, alaturi de Marte si Jupiter. Ianus mai purta numele si de Quirinus. Quirinus era mla inceputuri un zeu al sabinilor. Acestia aveau un altar închinat zeului pe colina Quirinalis (sau Quirinal) una dintre cele sapte coline ale Romei de mai târziu. Când au venit romanii, au absorbit cultul lui Quirinus, si credeau ca el este de fapt Romulus zeificat. Se presupuneade asemenea ca Tibrul este fiul lui Ianus. Ianus era zeul tuturor inceputurilor si al trecatorilor, precum usi, poduri, sau porti. În timpul sacrificiilor, prima jertfa îi era închinata întotdeauna lui Ianus, si era numit primul în orice lista cu nume de zei. Chiar prima luna a anului a fost numita Ianuarius în cinstea sa, având ca sarbatoare ziua de 1 ianuarie. Ca particularitate a infatisarii , Ianus avea doua fete, purtând numele de Ianus Bifrons.

Reprezentare grafica a efigiei lui Ianus pe un as republican

As republican anonim -206-195 i.e.n - avers Ianus

Nero, sestert - revers templul lui Ianus

Existau mai multe temple închinat lui Ianus în Roma, cel mai cunoscut fiind cel din For ,ale carui porti obisnuiau sa stea deschise în timp de razboi, si închise pe timp de pace. Ilustrativa în acest sens este o deosebita emisiune monetara de bronz a lui Nero, ce are reprezentat acest templu pe revers împreuna cu legenda: PACE P R TERRA MARIQ PARTA IANVM CLVSIT (Pace poporului roman pe pamânt si pe mare, portile lui Ianus au fost închise !). Aceste porti au mai fost inchise de doua ori înaintea sa, odata în timpul lui Numa Pompilius si a doua oara dupa primul razboi punic.

Din cate stim ,acest tip de denar republican este unica moneda antica pe care se regasesc reprezentate alte monede, si consideram ca prezentarea facuta mai sus va fi de un real interes pentru numismatii din ziua de azi.

Autor: Bogdan Cacuci.

Monete Barbare din Romania

Monetele barbare ce s-au gasit in Romania sunt foarte numeroase, dar studiul lor a fost pana acum prea mult neglijat si ar fi de dorit ca macar de acum inainte sa se dea si acestor monumente din partea numismatilor nostri, important ce merita.

Nici o categorie de monete nu a fost tratata de colectionatori cu un interes atat de mic ca cele cunoscute sub denumirea colectiva de monete barbare. Primii numismati, cari s-au ocupat serios cu studierea acestor monete au fost intre altii Lelewell (Etudes numismatiques) si Duchalais (Description des medailles gauloises), cari inasa au studiat mai ales monetele celtice, gasite in Franta si Belgia.

De oarece studiile lor au fost publicate in diferite reviste, nu au prea fost cunoscute in tarile rasaritene al Europei si deci n-au putut contribui sa destiepte aci un interes mai mare pentru aceste monete.

Mai tarziu au publicat lucrari mai insemnate asupra monetelor, barbare Muret si dela Tour (Catalogue des monnaies gauloises dela Biblioteque nationale, Paris 1889) ; A. Blanchet (Traite des monnaies gauloises, Paris 1892) ; iar in ultimii ani au aparut lucrarile d-lor R. Forrer (Keltische Numismatik der Rhein u. Donaulande. Strassburg, 1908) si Ed. Gohl (Grof Dessewffy M. Barbar penzei, Budapest 1910), cuprinzand amandoua numeroase exemplare de monete barbare gasite in Romania.

La noi dintre numismatii vechi singur Cezar Boliac a publicat in ziarul sau " Trompeta Carpatilor " (1869) o descriere, insotita de reproduceri, a mai multor monete barbare din colectiunea sa, iar acum in urma d. L. Ruzicka a dat la iveala in Frankfurter Munzzeitung (Nr. 150 din 1913) o seri de dinari de origine barbara, gasiti in Romania.

Clasificarea și datarea monetelor antice grecești și romane, pe baza științifică, ra desăvârșită cu mult mai înainte de a se fi făcut astfel de încercări și în domeniul monetelor barbare.

Monetele clasice grecești și romane, se infatisează atât numismatului cât și amatorului ca adevărate lucrări de artă. Legendele lor sunt clare, descifrarea lor este sigură, fabricațiunea monetelor este de o tehnică în general minunată de frumoasă și artistică, în sfârșit numismatul savant are la îndemână o bogată literatură, din timpurile vechi și până în zilele noastre, pentru determinarea timpului când au fost bătute.

Monetele antice grecești și romane s-au colecționat în toate timpurile pentru stilul lor frumos și pentru arta cu care sunt executate, dimpotrivă monetelor barbare, din cauza stilului lor primitiv și a executării neîndemănate au fost trecute cu vederea.

Disprețul cu care au fost tratate monetele barbare de către colecționarii noștri, a avut de urmărit ca multe din ele au luat drumul străinatății, unde valoarea lor a fost mai bine pretuită și unde pe urmă au intrat în diferite colecțiuni prin mijlocirea unui comerț din ce în ce mai întins.

Această soartă au avut-o, de pildă, bogatele colecțiuni ale lui Cezar Boliac și Basarabescu, de cari nu s-a interesat nimeni la noi.

Principalele ținuturi din orientul Europei, unde s-au găsit astfel de monete, sunt Dacia și Panonia, prin urmărit România și Ungaria de astăzi. A fost un timp când monetele macedonene și trace erau singurele monete curențe în aceste țări; perioada aceasta a început cu mult mai înainte de împărțirea Macedoniei și a continuat mult timp în urmă. De aceea și monetele barbare dela noi sunt mai ales imitațiuni de ale acelor monete.

Piese de argint cari imitează tetradrahmele lui Filip II, regele Macedoniei (359-336 î. d. Cr.) sunt cele mai comune și cele mai răspândite și s-au găsit pretutindeni în țară. Pe avers au capul lui Zeus, laureat și barbos, iar pe revers un calaret, care ține o ramură de palmier în mână dreaptă; sus este numele regelui.

Aceste monete barbare de argint diferă foarte mult între dansele în ceea ce privește greutatea, stilul și fabricațiunea. Unele se apropie foarte mult de frumosul tip original grecesc, ce l-a servit de model, altele din contra au un tip cu totul imperfect, produs printr-o alterațiune succesivă a modelului și care ne infatisează ultima treaptă de degenerare și de barbarie a acestei fabricațiuni, mai ales în reproducerea calaretului de pe revers. Tipul ce s-a ivit în ultima perioadă a degenerării, are pe avers un cap spre dreapta, cu un nas foarte mare și ascuțit, iar pe revers un calaret cu coif, iar calul cu bot de pelican. Dacă forma exemplarelor mai vechi se apropie de a originalelor, ce le-a servit de model, cele ulterioare au mai mult o formă concavă.

Aceste diferențe se explică de o parte prin epoca în care au fost bătute monetele, de alta parte ele dovedesc că avem a face cu un popor sau un teritoriu cu o cultură rudimentară, neatinsă de influența română, și care s-a servit încă un timp îndelungat de sistemul decadent al tetradrahmelor.

Regiunea, care ar corespunde mai bine cu aceste presupuneri, ar fi teritoriul de pe tarmul stâng al Dunării de jos în Galitia,

în special teritoriul locuit de Sarmanti, cari ocupau încă din primul secol înainte de Cristos ținutul dintre Dunare și Tisa și cari nu au fost încorporați în provinciile române. Căci altfel nu s-ar putea admite să le fi lipsit acest mijloc de cultură.

Cu mare tenacitate s-a menținut în acest ținut imitațiunea calaretului după monetele lui Filip II.

Începutul acestor imitațiuni este greu de determinat, deoarece nu se știe cât timp au servit monetele autentice ale lui Filip II ca mijloc de plată, înainte de a începe să se imiteze.

Marea greutate a celor mai vechi imitațiuni lăsa să banuim, că ar putea data încă din timpul când trăia acest rege al Macedonenilor; prin urmărit cele mai vechi ar fi dintre anii 359-336 î. d. Cr.

Durata baterii lor variaza foarte mult la popoarele barbare dunărene. La unele a fost de durată mai scurtă, pe când la altele a fost foarte lungă, până ce a ajuns la complectă barbarizare, încât abia se mai poate distinge originalul.

La unele triburi, baterea acestor monete a încetat foarte curând, fiindcă și-au pierdut independența, prin urmărit și dreptul de a bate monete autonome, și pentru aceasta în locul lor au bătut imitațiuni de ale monetelor în curs la popoarele învecinate. Mai cu seamă triburile barbare dela hotarele Macedoniei au parasit relativ foarte curând tipul monetelor cu calaretul lui Filip și au bătut în locul lor imitațiuni după tetradrahmele sau staterii, cari au circulat în urmă ai lui Filip.

Acestea erau tetradrahmele din Thasos, de pe coasta sudică a Traciei, ce au pe avers capul lui Dionysos, ornat cu o cunună de iederă și pe revers figura lui Herakles, gol, stând rezemat pe maciuca.

Afara de tetradrahmele acestea s-au mai găsit în România imitațiuni de ale tetradrahmelor lui Alexandru cel Mare și ale altor regi macedoneni; chiar și reproduceri de ale celor din Larissa din Paeonia (Tesalia) și altele.

Tetradrahmele de argint s-au găsit numai în țările orientale ale Europei și dincolo de Ungaria încetează regiunea lor de circulațiune.

Este incontestabil și mai presus de orice îndoială, că aceste tetradrahme, de o varietate mare de tipuri, au constituit singurul mijloc pentru lichidarea transacțiilor comerciale dintre aceste popoare timp de mai multe secole.

Dar obiceiul de a imita monetele clasice nu a încetat niciodată la popoarele barbare din regiunea noastră. În timpul când dominațiunea romană era în floare acest obicei s-a retras spre periferie, la popoarele ce locuiau peste granițele provinciei Dacia; dar s-a întins iarăși spre sud atunci când dominațiunea și cultura romană au fost înlăturate de navalirile barbare.

Către finele secolului I d. Cr. Monetele macedonene se amestecă cu dinarii familiilor române (dinnarii consulari) și în sfârșit cu dinarii imperiali, cari au circulat până la transformarea Daciei în provincie romană.

Un timp foarte îndelungat s-a menținut baterea monetelor barbare după tipul celor grecești, independent de cele române, dar mai în urmă s-au făcut încercări de a le potrivi cu etalonul roman.

Incarcarile acestea au constat inainte de toate in reducerea greutatii conform cu cea romana, astfel ca ele corespundeau cu monetele romane. Aceasta s-a intamplat in primul rand in tinuturile care au fost in atingere nemijlocita cu teritoriul roman, prin urmare acolo unde s-a simtit nevoie neaparata de a avea monete asemenea cu cele romane.

Asa cum s-au imitat aiurea dinarii consulari, in urma dezvoltarii unor legaturi comerciale mai intinse prin mijlocirea negustorilor romani, din care cauza s-a simtit nevoie mai mare de monete, tot asa s-au imitat monetele romane in regiunile noastre. Dintre monetele imperiale s-au imitat in aceste tinuturi mai cu seama monetele de bronz ale lui Constantin cel Mare si ale urmasilor sai.

Epuizandu-se stocul de monete importate din imperiul roman sai fiind in anumite momente nevoie de o cantitate mai mare de numerar, popoarele barbare asezate in tarile noastre au gasit remediul de a bate singure monete, inintand greutatea si tipul monetelor acelora cu care se familiarizaseră mai dinainte.

Diferenta izbeste indata din cauza modelarii figurilor, executata de mana nedibace a unui lucrator barbar. La prima vedere se observa ca trasaturile chipurilor nu sunt romane si ca au servit ca model numai figuri barbare. Ca exemplu pot servi monetele noastre pe tabela alatrata (Fig. 10-19).

Oricat de bine ar fi executate aceste imitatiuni, totusi ele tradeaza un caracter deosebit, caracterul barbar.

Ca modele s-au ales in prima linie acele monete romane ce fusesera in circulatiune mai inainte aci sau al caror tip le-a placut mai mult dintr-o cauza oarecare. Astfel s-au copiat monetele lui Constantin cel Mare, tinandu-se seama de greutatea si valoarea lor. Tipurile dela inceput bune, se altereaza treptat, treptat, poate din cauza ca au lipsit adeseori lucratori deprinsi cu manipulariunea tehnica si artistica. Este foarte natural ca monetele copiate de catre un popor invecinat cu centrele romane sa fi foat mai frumos executate decat acelea ale popoarelor mai departate.

Inscriptiunile de pe aceste monete barbare sunt cu totul necitibile, fara sens si inteles, caci in locul literilor s-au pus niste semne confuze spre a umplea locul legendei. Acestea probeaza ca imitatorii nu cunosteau literile, ci le luau drept ornamente, transformandu-le pentru ochii popoarelor barbare si ignorante.

Nu incapa nici o indoiala, ca gravorii barbari, afara de cazuri exceptionale, nu au avut idee de importanta inscriptiunilor sau monogramele de pe originale, ce insemnau acestea si sub care imparat au fost batute monetele. Gravorul barbar a copiat in adevar capul imparatului, dar l-a executat dupa priceperea lui proprie si l-a transformat dupa imaginatiunea sa. In reprezentarile capetelor sa poate ca avem portretele sefilor de triburi barbare.

Pentru o intelegere mai buna a celor spuse mai sus, am reprodus pe tabela alaturata cateva imitatiuni barbare dupa tetradrahmele de argint, cari au fost in circulatiune poate un timp de mai multe secole la popoarele barbare de pe amandoi tarmurii Dunarii de jos, adica in tinuturile Traciei, Daciei si pe

coasta nordica a Marei Negre.

Dintre numeroasele variante ce exista pentru fiecare tip, s-a ales numai cate una, care se apropie mai mult de tipul de original ce a servit ca model. Astfel No. 1 reprezinta imitatiunea unei tetradrahme din Thasos. No. 2 a unei monete a primei Macedonii, iar No. 6 a unei tetradrahme de a lui Alexandru cel Mare; aceasta din urma este de o executare mai Barbara.

Foarte numeroase sunt imitatiunile dupa staterii de argint ai lui Filip II al Macedoniei, monete ce au pe revers un calaret. No. 4 si 5 reprezinta doua asemenea monete mai bine imitate, iar No. 7 si 9 doua de o executare mai barbara.

Tot din aceasta categorie face parte tipul reprodus la No. 3 pe avers cu capul lui Ianus, iar pe revers cu calaretul lui Filip II.

Motivul publicatiunei de fata inasa sunt monetele mici barbare de arama, imitatiuni dupa ale lui Constantin cel Mare, colectionate in Dobrogea si care pana in prezent nu au fost publicate la noi.

In imensa cantitate de monete de arama din timpul imparatilor constantiniani, ce ne-a trecut prin mana, am gasit pana acum numai zece imitatiuni barbare pe cari le publicam aci. Doua din ele sunt din colectiunea d-lui Ruzicka, cu a carui autorizatiune se si publica.

Originalul cel mai preferat, dupa care s-au batut aceste imitatiuni e al monetelor lui Constantin cel Mare, cari reprezinta pe revers doua Victorii intr-aripate si laureate, tinand un scut deasupra unui altar, pe care se afla scris VOT. P. R. Legenda inconjuratoare este VICTORIAE LAETAE PRIN. PERP.

Se pare ca acest tip le-a placut mai mult sau din cauza ca au fost familiarizati cu el, sau fiindca a circulat mai mult in aceste parti.

Examinand monetele barbare reproduse la No. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 de pe tabela anexata se poate constata, ca cele doua Victorii din original s-au transformat in doua figuri barbatesti barbarizate; uneori cu palarie pe cap, alteori fara palarie. Aripile Victoriilor s-au transformat in mantale cari atarna pe urmeri. Scutul ridicat s-a transformat intr-un obiect oarecare, ce difera la fiecare moneta.

In afara de tipul descris s-au mai gasit si alte tipuri imitate dupa alte monete de ale lui Constantin cel Mare.

Astfel No. 19 este o imitatiune dupa moneta ce are legenda VOT. V. Inchisa intr-o coroana.

Pentru No. 18 nu se gaseste nici un model dupa care ar fi putut fi reprodusa. Aci avem un amestec de semne si litere, cari umplu campul intreg al monetei. Acest tip trebuie sa fie o compozitiune proprie a gravorului barbar.

No. 8 reproduce o imitatiune dupa o moneta a lui Constantinus II cu capul imparatului foarte bine executat, dupa modelul original, de care abia se deosebeste. Acelas lucru se poate spune si despre tipul de pe revers, ce reprezinta un soldat care infige cu furie lancea intr-un inamic cazut sub calul sau.

No. 10 reproduce o imitatiune barbara dupa o moneta bizantina a lui Iustinian.

Ceeace caracterizeaza inasa toate monetele dscrise mai sus so ceeace probeaza ca ele sunt imitatiuni barbare, sunt legendele sau inscriptiunile ce inconjoara capetele de pe avers si figurile

de pe revers. Aceste legende se compun din niste semne si litere confuze, necitibile si fara sens cari voiesc sa imiteze legendele originale.

Acum se naste intrebarea, carui popor german a stapanit in secolul al IV-lea teritoriul din stanga Dunarei, Romania si Basarabia de astazi, si, dupa marturia lui Iordanes, toata Europa resariteana, dela Dunare la Baltica, i-a recunoscut suprematia.

Indrasnet si razboinic a fost acest popor, iar popoarele invecinate, intre cari si Romanii, au suferit foarte mult pe urma expeditiunilor lui jefuitoare.

Constantin cel Mare in razboaie ce a purtat contra acestor barbari, spre a se razbuna pe dansii pentru ca dadusera ajutor lui Liciniu cumnatul si rivalul sau, in razboiul ce l-au purtat impreuna, si pentru ca au incalcat teritoriul raman, trecu cu oastea Dunarea si-i respinse cu energie.

Dupa moartea lui cu toate ca s-au iscat din cand in cand conflicte la hotare, totus Gotii au lasat pe Romani in buna pace, dar perioada de liniste n-a durat decat foarte putin.

Statul got era in floare sub Hermanric, supranumit Alexandru al Nordului si acest rege a dezvoltat raporturi pasnice cu Romanii pana la navalirea inspaimantatoare a Hunilor, care a nimicuit cu desavarsire regatul got (375).

Luandu-se in considerare tehnica monetelor barbare pe cari le atribuim Gotilor. Trebuie sa admitem, ca ei au ajuns sa cunoasca artele plastice si ca aveau artisti capabili de a copia figurile de pe monetele romane, de si nu cunosteau inca literile. Monetele acestea mai probeaza existenta unei culturi mai inalte si a unor raporturi comerciale atat de dezvoltate inlauntru si in afara, in cat monetele importate din imperiul roman erau insuficiente pentru satisfacerea trebuintelor zilnice si astfel au fost siliti sa bata imitatiuni dupa monetele imperiale in circulatiune.

Pe langa aceasta mai trebuie remarcat, ca reforma monetara stabilita de Constantin cel Mare in anul 312 a avut o influenta importanta asupra comerului, care a prosperat mult in acest timp.

Autor: W. Knechtel
(Extras din Buletinul S.N.R. din 1913)

Pagini din Istoria Învatamantului Iesean În Imagini Medalistice (V)

Medaliile pe care le vom prezenta în continuare consemnează în metal interesantul obicei al întâlnirii diverselor promoții școlare, fapt care în afara aspectului sentimental este un bun prilej pentru colectivele de absolvenți de a-și reactualiza peste ani bilanțul realizărilor sau "pierderilor"¹⁹.

Semnalam câteva realizări medalistice care consemnează întâlnirea unor promoții ale Institutului Politehnic iesean. O primă medalie pe care o prezentăm este realizată la trei decenii de la absolvirea promoției 1950 a Facultății de Construcții așa cum se consemnează în inscripția de pe revers (fig. 1rv). Pe avers (fig. 1av) o bandă lăță, marginită de cercuri liniare proeminente, consemnează în legenda numele institutiei de învățământ și facultatea. În mijlocul cercului interior este o interesantă perspectivă sud-sud estică a rezaliturii cu aripa de nord a palatului universității ieseane care adăpostește rectoratul Institutului Politehnic "Gheorghe Asachi" din Iași, cu statuia lui Kogalniceanu în față. În partea de jos a clădirii sunt marcate anii studiilor 1946-1950, iar în dreapta sus anul absolvirii, 1950 și anul întâlnirii promoției respective, 1980.

O medalie este realizată în 1975 cu ocazia întâlnirii după 20 de ani a promoției 1955 a Facultății de Industrie ușoară. Aversul medaliei (fig. 2av) cuprinde cifra XX având sus anul 1955 și jos 1975, totul fiind înconjurat de inscripția circulară PROMOTIA DE INGINERI ANUL 3 DE LA TEXTILE. Reversul este foarte sugestiv conceput - litera T din linii orizontale și trei triunghiuri (simbolul anului dar și al preocupărilor) și inscripția circulară INST. POLITEHNIC GH.ASACHI IASI (fig. 2rv).

O altă realizare este din 1977 și consemnează întâlnirea promoției 1967 a Facultății de Electrotehnică. Un ecuson din tablă de aramă de dimensiuni 50/70 mm se prezintă sub forma unui scut conturat de două linii exterioare pe care sunt reliefate statuia electricității plasată în vecinătatea barajului Vidraru de pe râul Argeș și inscripția PROMOTIA 1967-1977 în partea superioară, I.P.IASI în stânga reprezentării și FAC.ELECTRO, în dreapta (fig. 3).

Și în sfârșit o altă din 1978 consemnează întâlnirea la 10 ani de la absolvire a promoției 1968 a Facultății de Chimie Industrială (fig. 4). Aceasta are în câmpul central colorat în galben o retortă cu raze. Pe retortă și în câmpul de raze o instalație chimică. În partea superioară o bandă semicirculară colorată în roșu cu inscripția FACULTATEA DE CHIMIE INDUSTRIALA. În partea de jos o panglică semicirculară cu două ramuri dispuse simetric având sub ele anii 1968 și respectiv 1978 iar în centru jos cifra zece roman pe care este scris IASI. Toată această reprezentare este amplasată în centrul unui medalion albastru. Impresionează armonia și puterea de sugestie a culorilor și reprezentărilor.

Vom mai preciza că realizările de tip medalistic ce ilustrează

categoria de mai sus și pe care le-am prezentat nu sunt singurele cunoscute de noi, că s-au mai realizat și în alte institutii de învățământ superior sau liceal din Iași cât și în alte centre culturale. Vom cita între altele: de la Institutul Politehnic din Iași: Facultatea de Chimie Industrială (1952-1982; 1965-1985; 1964-1984; 1957-1977); Facultatea de Construcții (1954-1984; 1973-1983); Facultatea de Mecanică (1963-1983; 1974-1984); de la Universitatea Al.I.Cuza: Facultatea de Filologie (1973-1983; 1965-1985); Universitatea Victor Babes (1951-1986); Institutul Politehnic Traian Vuia din Timisoara, Facultatea de Electromecanică (1956-1986); Universitatea București, Facultatea de Chimie (1955-1985); Școala Medie Tehnică Financiară Radauti (1953-1983); Liceul Mihai Eminescu Iași (1965-1985) și multe, multe altele.

A șaptea categorie cuprinde medalii realizate la sfârșitul perioadelor de studiere (le-am numit medalii de absolvire). Au fost uzitate într-o perioadă, pro-memoria, panouri de absolvire, apoi pliante și cea mai nouă formă, medalii sau realizări de tip medalistic create prin imprimare foto sau incizare pe suport din tablă de aluminiu sau din material plastic. Unele dintre acestea se plasează la granita dintre insigne și realizările medalistice artizanale. Dacă vor fi acceptate sau nu aceasta rămâne să o hotărască timpul, judecătorul suprem, în funcție de extinderea procedurii și mai ales de valoarea artistică a acestora.

O primă realizare de acest fel o vom prezenta în memoria lui Marcel Vârlan, tânăr profesor de liceu și apoi asistent universitar dispărut prematur dintre noi într-un stupid accident acvatic. Este medalia promoției din care a făcut parte și el, ca absolvent eminent, are forma ovală pe care se desfasoară un planiglob cu meridiane și paralele pe care sunt prezentate continentele (fig. 5). O bandă marginală înconjoară planiglobul. Pe aceasta este plasată inscripția GEOGRAFIE, GEOGRAPHY, GEOGRAPHIE și încă o dată numele acestei facultăți cu caractere slave. În partea de jos în afara cadrului cu reprezentări și inscripție sunt două frunze de laur dispuse simetric. În partea centrală pe planiglob sunt marcate anii ce limitează studiile promoției respective 1978 și 1982.

Vom evidenția o interesantă inițiativă a absolvenților Liceului Dimitrie Mangeron din Iași (fost Industrial nr. 8) de a da fiecărei promoții numele unei personalități sau eveniment sarbătorit în anul absolvirii. S-au realizat medalioane tip ecuson pentru promoția Aurel Vlaicu în 1983, Vasile Lupu în 1984, George Topârceanu în 1985, Independența în 1987, Ghe.Asachi în 1988 și Mihai Eminescu în 1989 (fig. 6). După cum este lesne de observat numele promoției este dat de personalitatea sarbătorită în anul respectiv sau de evenimentul sarbătorit cum este cazul promoției din anul 1987 (110 ani de la proclamarea Independenței Absolute de Stat a României).

Si în sfârșit vom mai numi pe cele ale Facultatii de Agronomie din 1975, Liceului C.Negruzzi din 1979, Facultatii de Tehnologie si Chimia Textilelor din 1985 sau a Liceului sanitar (clasa a XII-a A) din 1986.

NOTE:

1. Cea mai veche realizare de acest fel cunoscuta de noi este o placheta (bronz, 30/45 mm) a sectiei reale, promotia 1912 de la Liceul Gh.Lazar din Bucuresti, care s-a întâlnit, în anul 1937, la împlinirea a 25 de ani de la absolvire. În ciuda prescurtarilor fortate datorate probabil dimensiunilor relativ reduse, placheta ni se pare foarte sugestiva. Este arcuita la partea superioara si prezinta într-o firida, ornamentata pe partile laterale cu frunze de stejar, discobolul de la Liceul Gh.Lazar din Bucuresti. Exerga este o placa reliefata de forma T si are urmatoarea inscriptie pe patru rânduri: XXV ANI DELA ABSOLV / LICEUL GH.LAZAR / DIN BUCURESTI / SEC.REALA 912-937.

Autor: Prof. Andone Cumpatescu

Fig. 1 av

Fig. 1 rv

Fig. 2 av

Fig. 2 rv

COLECTIONARUL ROMAN - revista online gratuita pentru colectionari, ISSN 1842 - 6069

Editori:

Dragos Baldescu - e-mail: dragosbaldescu@yahoo.com, moderator al sectiunii de decoratii a forumului www.worldwar2.ro

Aldor Balazs - e-mail: office@transylvanian-numismatics.com, administrator al forumului www.transylvanian-numismatics.com

Nu ezitati sa ne contactati pentru orice intrebari, contributii, observatii, pe e-mail sau pe cele doua forumuri

